

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบการศึกษาใน 2 ลักษณะคือ การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ และการสัมภาษณ์

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพสวัสดิการความปลอดภัยของผู้ใช้แรงงานในโรงงานทอผ้า โดยจะนำเสนอใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 การนิยามตัวแปร การวัดตัวแปร และการทดสอบมาตรวัด
  - 2.2 แบบสอบถาม
  - 2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพการจัดสวัสดิการแรงงานในโรงงานทอผ้าต่อพนักงาน ในเขตปริมณฑล ซึ่งเป็นบริเวณที่มีโรงงานสิ่งทออยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดนนทบุรี ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานที่ใช้แรงงานอยู่ภายในโรงงานทอผ้า

เทคนิคที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยพิจารณาจากขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมทอผ้า โดยมีวิธีการเลือกดังนี้

โรงงานทอผ้าขนาดใหญ่ ใน 3 จังหวัด จังหวัดละ 2 โรงงาน โรงงานละ 20 คน
 โรงงานทอผ้าขนาดกลาง ใน 3 จังหวัด จังหวัดละ 2 โรงงาน โรงงานละ 20 คน
 โรงงานทอผ้าขนาดเล็ก ใน 3 จังหวัด จังหวัดละ 2 โรงงาน โรงงานละ 20 คน

ทั้งนี้จากข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่า ขนาดของโรงงานทอผ้าจะมีผลต่อการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการสุ่มแจกแบบสอบถามในสถานที่พักของผู้ใช้แรงงานในแต่ละโรงงาน จำนวน 18 โรงงาน โรงงานละ 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การนิยามตัวแปร การวัดตัวแปรและการทดสอบมาตรวัด ในบางแนวความคิดผู้วิจัยได้นำเสนอความหมายกว้าง ๆ ในเชิงทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงขอบข่าย แนวคิด และทิศทางของตัวแปรแต่ละตัวในการศึกษากว้าง ๆ ดังนั้นในบทนี้จะเป็นการให้ความหมายในเชิงปฏิบัติการ (operational definition) ซึ่งเป็นการให้ความหมายของตัวแปรที่เฉพาะเจาะจงกับเรื่องที่วิจัย คือ การจัดสวัสดิการที่เกี่ยวกับกฎหมายกำหนด ซึ่งหมายถึงข้อกำหนดทางกฎหมายที่ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดทางกฎหมายซึ่งจะศึกษาคุณลักษณะด้านปัจจัยออกเป็น 3 ด้าน คือ

- ก. สวัสดิการปฐมพยาบาลและรักษา
- ข. สวัสดิการเครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันอันตราย
- ค. สวัสดิการเงินช่วยเหลือ

การสร้างเครื่องวัดการจัดสวัสดิการแรงงานด้านความปลอดภัย ในที่นี้จะใช้เครื่องมือแบบ Scaling โดยใช้แบบ Guttman Scale ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นลักษณะของการวัดพฤติกรรมและตอบรับในลักษณะ 2 หมวดหมู่

การนิยามตัวแปร

การนิยามตัวแปรในแต่ละตัวประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ภายใต้การนำมาวิเคราะห์ การจัดสวัสดิการแรงงานด้านความปลอดภัยตามกฎหมายกำหนด ตัวแปรที่สามารถนำมาสร้างมาตรวัดได้ทั้งภายใต้การจัดสวัสดิการดังกล่าวคือ

ก. สวัสดิการปฐมพยาบาลและรักษา หมายถึง การจัดหาพยาบาล แพทย์ และเครื่องมือปฐมพยาบาลเพื่อรักษาขั้นต้น ก่อนนำไปส่งโรงพยาบาล ตลอดจนการตรวจเช็คร่างกายผู้ใช้แรงงาน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากขบวนการผลิตในการทำงาน ดังได้สร้างมาตรวัดไว้จากคำถามต่อไปนี้

คำถามการจัดสวัสดิการปฐมพยาบาลและรักษาตามกฎหมายกำหนด

- ในทันทีที่ผู้ใช้แรงงานประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย นายจ้างจะต้องจัดให้ผู้ใช้แรงงานได้รับการรักษาพยาบาล
- โรงงานจัดให้มีสถานปฐมพยาบาลเพื่อปฐมพยาบาลผู้ใช้แรงงาน เมื่อได้รับอันตรายจากการทำงาน
- โรงงานจัดให้มีห้องพักสำหรับผู้ใช้แรงงานที่ได้รับอันตรายจากการทำงานได้พักผ่อน
- โรงงานจัดให้มีพยาบาลประจำสำหรับดูแล พยาบาลผู้ใช้แรงงานที่ได้รับอันตรายจากการทำงาน
- โรงงานจัดให้มีแพทย์ เพื่อตรวจรักษาพยาบาลท่านเป็นครั้งคราว
- โรงงานจัดให้มีแพทย์มาให้บริการตรวจสุขภาพอนามัยของผู้ใช้แรงงานเพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นจากการทำงานอย่างน้อยปีละครั้ง
- โรงงานจัดให้มีพาหนะรับส่งผู้ใช้แรงงานที่ได้รับอันตรายจากการทำงานไปโรงพยาบาล
- ท่านสามารถลาป่วยได้ปีละไม่เกิน 30 วัน
- พนักงานหญิงมีสิทธิลาคลอดเพิ่มจากวันลาป่วยได้
- โรงงานจัดบริการ สำลี ผ้าเช็ดแผล ผ้าพันแผล และพลาสติกสำหรับปฐมพยาบาลแก่ท่าน

- โรงงานจัดบริการยาแดงใส่แผล ยาเหลืองใส่แผล ทิงเจอร์ไอโอดีน สำหรับปฐมพยาบาลแก่ท่าน
- โรงงานจัดบริการยาแก้ปวดหัว เป็น ใช้ สำหรับปฐมพยาบาลแก่ท่าน
- โรงงานจัดบริการแอมโมเนียหอม หรือยาดม สำหรับปฐมพยาบาลแก่ท่าน
- โรงงานจัดบริการ ยาชาตุน้ำขาว ยาชาตุน้ำแดง สำหรับปฐมพยาบาลแก่ท่าน
- โรงงานจัดบริการ เครื่องมือปฐมพยาบาล ปากคีบ ถ้วยล้างตา ถ้วยตวงยา สำหรับปฐมพยาบาล

ข. สวัสดิการเครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันอันตราย หมายถึง การจัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันอันตรายอันอาจจะเกิดขึ้น และก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้แรงงานซึ่งสามารถสร้างมาตรวัดได้ดังนี้

คำถามสวัสดิการ เครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันอันตรายตามกฎหมายกำหนด

- โรงงานได้จัดให้มีปลั๊กลด เสียงหรือหูครอบ เสียง เพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงาน
- โรงงานจัดให้ท่านทำงานในโรงงานท่ามกลางเสียง เครื่องจักรอย่างน้อยวันละ 8 ชั่วโมงขึ้นไป
- โรงงานจัดถุงมือสำหรับป้องกันอันตรายจากการทำงานให้ท่าน
- โรงงานจัดจัดรองเท้าสำหรับป้องกันอันตรายจากการทำงานให้ท่าน
- โรงงานจัดจัดทำผ้าปิดจมูกหรือ เครื่องกรองอากาศสำหรับ ใช้ครอบจมูกและปาก เพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงานให้แก่ท่าน
- โรงงานจัดน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะอนามัยให้แก่ท่าน
- โรงงานจัดห้องน้ำชายหญิงแยกออกจากกัน เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่ท่าน
- โรงงานจัดอุปกรณ์ในการดับเพลิง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุอันอาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้ใช้แรงงาน
- โรงงานจัดทางออกฉุกเฉินในอาคารที่ท่านทำงาน
- โรงงานจัดทางหนีไฟไว้สำหรับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากไฟไหม้
- โรงงานได้จัดป้ายเตือนอันตรายติดตั้งในบริเวณที่จะ เกิดอันตรายจากไฟฟ้า
- โรงงานจัด ไฟฟ้า เพื่อให้แสงสว่างที่เพียงพอต่อสายตาในการทำงาน

- โรงงานจัดไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างบริเวณโกดังหรือห้องเก็บวัสดุ ทางเดิน เฉลียง และบันไดในบริเวณอาคาร
- โรงงานจัดให้มีการระบายอากาศเพื่อป้องกันอันตรายจากฝุ่นละอองและอนุภาคอื่น ๆ อันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ท่านในอาคารที่ท่านทำงาน
- โรงงานจัดทางระบายน้ำและสิ่งโสโครกในอาคารที่ท่านทำงาน

ค. สวัสดิการ เงินช่วยเหลือ หมายถึง การให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ใช้แรงงานได้รับจากอันตรายที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เงินช่วยเหลือนี้ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เงินทดแทนจากการประสบอันตรายและเงินช่วยเหลือในการดำรงชีวิตหลังจากได้รับอันตราย ซึ่งสามารถสร้างมาตรฐานไว้ดังคำถามต่อไปนี้

- คำถามสวัสดิการ เงินช่วยเหลือตามกฎหมายกำหนด
- ท่านสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลจากการประสบอันตรายจากการทำงาน
  - เมื่อท่านประสบอันตรายจากการทำงานจนถึงขั้นสูญเสียอวัยวะ ท่านสามารถได้รับเงินทดแทน
  - หากท่านประสบอันตรายจากการทำงานจนถึงขั้นทุพพลภาพ (พิการ) ท่านสามารถได้รับเงินทดแทน
  - หากท่านประสบอันตรายจากการทำงานจนถึงขั้นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานจากแพทย์ นายจ้างจะจ่ายค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน
  - หากท่านลาป่วยท่านสามารถได้รับเงินตามปกติเหมือนวันทำงาน
  - หากท่านประสบอันตรายเจ็บป่วยจนไม่สามารถทำงานติดต่อกันสามวันไม่ว่าจะสูญเสียอวัยวะหรือไม่ก็ตาม นายจ้างจะจ่ายเงินค่าทดแทนเป็นรายเดือนแก่ท่านตลอดเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้ แต่ไม่เกินหนึ่งปี
  - หากท่านประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากเสพของมีนเมาท่านจะไม่สามารถได้รับเงินชดเชย
  - หากท่านประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยโดยการจงใจให้ตนเองหรือผู้อื่นประสบอันตราย ท่านจะไม่สามารถได้รับเงินชดเชย
  - หากท่านได้รับอันตรายจากการทำงานจนกระทั่งเสียชีวิต โรงงานจะจ่ายเงินช่วยเหลือครอบครัวท่าน

- หากพนักงานประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายและไม่มีผู้จัดการ ศพ นายจ้างจะจัดการศพนั้นตามประเพณีของพนักงานซึ่งถึงแก่ความตาย

การวัดตัวแปร

การวัดตัวแปรจากมาตรวัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยตามกฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่ สวัสดิการปฐมพยาบาลและการรักษา สวัสดิการเครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันอันตราย สวัสดิการ เงินช่วยเหลือ ในมาตรวัดแบบ Guttman Scale ประกอบด้วยข้อความคำถามที่มี 2 คำตอบ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ โดยใช้ข้อความในแบบสอบถาม 40 ข้อความ

การให้คะแนน

การให้คะแนนแต่ละข้อตามคำถามแต่ละข้อของมาตรวัดตัวแปรมีลักษณะดังนี้ คือ

ถ้าตอบว่า ใช่ ให้คะแนน 1 คะแนน

ถ้าตอบว่า ไม่ใช่ ให้คะแนน 0 คะแนน

การจำแนกระดับคะแนนที่ได้รับ

สำหรับการจำแนกระดับคะแนนที่ได้รับมี 2 รูปแบบ คือ

1. การจำแนกระดับคะแนนของผลรวมสภาพสวัสดิการแรงงานด้านความปลอดภัย ในโรงงานทอผ้า

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์สูง คะแนน 31 คะแนนขึ้นไป

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนน 19-30

คะแนน

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คะแนน 0-18 คะแนน

2. การจำแนกระดับคะแนนตามประเภทของสวัสดิการ คือ

2.1 สวัสดิการแรงงานด้านความปลอดภัยในโรงงานทอผ้าประเภทการปฐมพยาบาลและการรักษา กับประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันอันตราย จัดระดับคะแนนดังนี้

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์สูง คะแนน 11 คะแนนขึ้นไป

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนน 7-10

คะแนน

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คะแนน 0-6 คะแนน

2.2 สวัสดิการแรงงานด้านความปลอดภัยในโรงงานทอผ้าประเภทเงินช่วยเหลือ

1. จัดระดับคะแนนดังนี้

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์สูง คะแนน
8 คะแนนขึ้นไป

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนน
5-7 คะแนน

ระดับการจัดสวัสดิการด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คะแนน 0-4
คะแนน

ความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของมาตรวัด

จากความสำเร็จที่ว่า “เครื่องมือที่ใช้ในการวัดจะต้องถูกต้องก็ต่อเมื่อเครื่องมือนั้นวัดในสิ่งที่ต้องการวัดหรือวัดตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา”¹ ทำให้มาตรวัดตัวแปรแต่ละตัวในการศึกษาครั้งนี้ ถูกสร้างขึ้นให้อยู่บนพื้นฐานแห่งแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เลือกเข้ามาศึกษา โดยนำทั้ง 2 ส่วนมาเทียบเคียงแล้วตั้งเป็นคำถามที่ใช้ในการวัดตัวแปรแต่ละตัวซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการพิจารณาความถูกต้องโดยอาศัยการวิเคราะห์ลักษณะของสิ่งที่จะวัด ไปกำหนดปริมาณด้วยหลักของเหตุผลตามแนวคิดทฤษฎี นอกจากนี้ยังได้นำข้อคำถาม (items) ทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญให้ตรวจสอบแก้ไข รวมทั้งจากการให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มหนึ่งได้ทดสอบ

การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ในเรื่องของการวัด (Measurement) นั้นมีประเด็นหลัก 2 ประการที่ต้องตระหนักคือ ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัด

¹สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2529), หน้า 91

ความถูกต้องของเครื่องมือวัดจะประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. เครื่องมือที่ใช้วัดมโนทัศน์นั้น ได้วัดมโนทัศน์นั้น ๆ จริงหรือไม่ มีใช้ตัวแปรหรือมโนทัศน์อื่น ๆ
  2. มโนทัศน์นั้น ๆ มีความถูกต้องในการวัดหรือไม่
- ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือจะมีความหมายว่า เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้วัดมีความสอดคล้องกันหรือไม่

เพราะฉะนั้นในการวัดตัวแปรต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ตระหนักถึงปัญหาทั้ง 2 ประเด็น เป็นสิ่งสำคัญโดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

ในประเด็นของความถูกต้องของเครื่องมือวัด ได้เริ่มจากการใช้แนวคิดทางทฤษฎีที่กล่าวถึงตัวแปรหรือมโนทัศน์ (concept) เหล่านั้นว่ามีความหมายอย่างไร และได้พยายามสร้างมาตรวัดโดยเทียบกับเนื้อหาเหล่านั้นให้มากที่สุด หลังจากนั้นก็จะได้นำข้อความของคำถามเหล่านั้นให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

ในประเด็นของความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัดได้ทดสอบด้วยการทำ Pre-test กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน จากนั้นก็นำคำตอบของตัวแปรต่าง ๆ แต่ละตัวมาหา reliability coefficient alpha เพื่อดูความสอดคล้องของข้อความคำถามต่าง ๆ เพราะฉะนั้นในการตัดข้อความแต่ละข้อจึงดูหลักเกณฑ์ 3 ประการประกอบกันคือ

1. Correlation matrix คือความสัมพันธ์ระหว่างค่าของข้อความนั้นกับข้อความอื่น ๆ แต่ละข้อในตัวแปรเดียวกัน ถ้าข้อความใดมีสหสัมพันธ์กับข้อความอื่น ๆ ในตัวแปรเดียวกันเป็นลบ หรือมีค่าสหสัมพันธ์กับข้อความอื่น ๆ มากจนเด่นชัด จะถือว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับข้อความอื่น ๆ ที่เหลือ

2. Correlation item-total correlation คือ ค่าความสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อความกับคะแนนของข้อความทั้งหมดในตัวแปรหนึ่ง ๆ หลังจากนั้นเอาคะแนนของข้อความคำถามนั้น ๆ ออกไป จากคะแนนรวมแล้ว ถ้าข้อความใดมีค่าดังกล่าวต่ำกว่าข้อความอื่น ๆ มากจนเด่นชัด ก็ถือว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับข้อความอื่น ๆ ที่เหลือ ดังนั้นจึงตัดข้อความนั้นออก

3. Alpha if item deleted คือ ค่าที่บอกว่าถ้าตัดข้อความนั้น ๆ ออกจะทำให้ความน่าเชื่อถือของตัวแปรหนึ่ง ๆ มีค่าเป็นเท่าใด ถ้าข้อความใดตัดออกแล้วทำให้ค่า coefficient alpha สูงก็จะตัดข้อความนั้นออกไป

การพิจารณาค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) ของตัวแปรแต่ละตัวคือ การจัดสวัสดิการด้านการปฐมพยาบาล การจัดสวัสดิการด้านเครื่องมืออุปกรณ์ และการจัดสวัสดิการด้านเงินช่วยเหลือ โดยมีค่า correlation matrix, correlation item-total correlation และ alpha if item deleted ซึ่งจะแสดงผลการพิจารณาค่าความน่าเชื่อถือของมาตรวัดดังนี้

ตัวแปรการจัดสวัสดิการด้านการปฐมพยาบาลและรักษา มีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 15 ข้อความ คือ คำถามข้อ 1-15 ปรากฏว่าได้ค่า alpha coefficient เท่ากับ .7140 ดังตารางที่ 1 ในภาคผนวก จากนั้นนำค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจว่าข้อความไหนควรจะคงไว้หรือตัดออกไป ซึ่งปรากฏว่าข้อ 9 สมควรตัดออกไปทั้งนี้เพราะว่า correlation item-total correlation ของข้อความดังกล่าวมีความสัมพันธ์ไม่สอดคล้องกับข้อความอื่น โดยข้อความนี้มีความสัมพันธ์เป็นลบ จากนั้นจึงนำมาตรวัดที่ตัดข้อความดังกล่าวออกแล้วไปทดสอบความน่าเชื่อถืออีกครั้ง ผลปรากฏว่า ได้ค่า alpha coefficient เท่ากับ .7306 ดังตารางที่ 3

ตัวแปรการจัดสวัสดิการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันอันตราย มีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 15 ข้อความคือ คำถามข้อ 16-30 ปรากฏว่าได้ค่า alpha coefficient เท่ากับ .6971 ดังตารางที่ 18 ในภาคผนวก ต่อมาตัดข้อความที่มีค่า corrected item-total correlation ที่มีค่าไม่สอดคล้องกับข้อความอื่นออกได้แก่ ข้อ 17 ปรากฏว่าค่า alpha coefficient ที่ทดสอบใหม่เพิ่มขึ้นเท่ากับ .7456 ดังตารางที่ 7

ตัวแปรการจัดสวัสดิการด้านเงินช่วยเหลือตามกฎหมาย มีข้อความที่ใช้วัดจำนวน 10 ข้อความ คือ คำถามข้อ 31-40 ปรากฏว่าได้ค่า alpha coefficient เท่ากับ 06336 ซึ่งไม่พบข้อความใดที่มีค่าความสัมพันธ์ติดลบ แม้บางข้อจะมีค่าต่ำก็ตาม แต่ข้อความดังกล่าวมีความสำคัญต่อการวัดผู้วิจัยจึงคงข้อความทั้งหมดไว้

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (reliability coefficient alpha) เป็นการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ

3.2 ตารางแจกแจงความถี่ (frequencies) โดยระบบค่าข้อมูลเป็นร้อยละ เพื่อพรรณาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณาข้อมูลในการอธิบายนัยสำคัญทางความหมาย ตามสมมติฐานในการวิจัย

การสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับการสัมภาษณ์ในครั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมย้ำและอธิบายปรากฏการณ์บางประเภทเพื่อหาสาเหตุของปัญหาการจัดสวัสดิการความปลอดภัยซึ่งระเบียบวิธีการศึกษาเชิงปริมาณมีอาจอธิบายครอบคลุมได้ ทั้งนี้เพราะประเด็นในการศึกษาเป็นประเด็นใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ nonschedule standardized interview เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง การสัมภาษณ์ประเด็นต่าง ๆ จะถูกกำหนดขึ้นจากความต้องการศึกษาเรื่อง ๆ นั้น และจะมีการปรับคำพูดให้เหมาะสมกับคนหนึ่ง ๆ โดยจะลำดับคำถามให้เข้ากันกับประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ในแต่ละคน

Denzin² ได้เสนอฐานคติของการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างไว้ 3 ประการคือ

1. ความหมายของคำถามแต่ละข้อ ที่ถูกทำให้มีความหมายอย่างเดียวกัน (standardized) หมายถึงที่ถูกกำหนดในรูปของคำพูดที่เป็นที่เข้าใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ เหตุจากบุคคล ๆ หนึ่ง จะมีการนิยามโลกเฉพาะของตน ดังนั้น หากต้องการที่จะเข้าใจโลกเหล่านี้อย่างใกล้เคียงกับที่มันเป็น ผู้วิจัยจำเป็นต้องเข้าถึงมันจากทัศนภาพ (perspective) ของผู้ถูกสัมภาษณ์
2. ไม่มีการลำดับคำถามแต่ละข้ออย่างตายตัว คำถามที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกกำหนดโดยความพร้อมและเต็มใจของตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ในแต่ละคนที่จะพูดถึงประเด็นนั้น ๆ เมื่อถูกยกขึ้นมา วิธีนี้เอง ผู้สัมภาษณ์จะได้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยที่ผู้สัมภาษณ์ไม่คาดคิดหรือกำหนดไว้ในการสัมภาษณ์มาก่อน จากผู้ถูกสัมภาษณ์
3. ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีไหวพริบในการปรับคำถามและลำดับข้อคำถาม เพื่อที่จะสามารถคงความหมายของคำถามหนึ่ง ๆ ในการถามผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคน

---

²Norman K. Denzin, The Research Act. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1989), p.102.

ฐานคติ ทั้ง 3 ประการดังกล่าว ชี้ให้เห็นระเบียบวิธีที่ให้ความสำคัญกับทัศนภาพของผู้ถูกศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้ข้อมูลความจริงเปิดเผยออกมาเอง ซึ่งการสัมภาษณ์ในลักษณะนี้จำเป็นต้องตอบสนองตามวัตถุประสงค์ 2 ประการใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ต้องแปลงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยไปสู่คำถามต่าง ๆ ที่มีความเฉพาะเจาะจง
2. คำถามต่าง ๆ ของผู้สัมภาษณ์จะต้องสามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เผยแพร่ข้อมูลที่แท้จริงที่จำเป็นออกมา

จากประเด็นเกี่ยวกับคำถามในการสัมภาษณ์ดังกล่าว Lazarifeld³ เสนอว่าคำถามแต่ละคำถามควรสอดคล้องกับ หลักความเฉพาะเจาะจง การแบ่งแยก และการสันนิษฐาน

ความเฉพาะเจาะจง

หมายถึง ข้อคำถามแต่ละข้อ ต้องทำให้มีความชัดเจนและมีความน่าสนใจถึงหน้าที่ของคำถามแต่ละคำถาม

การแบ่งแยก

หมายถึง ลักษณะของคำถามไม่ใช่คำถามที่ตายตัวคงที่ ลักษณะของคำถามผู้สัมภาษณ์สามารถยืดหยุ่นในการใช้คำถามต่าง ๆ ออกไปอย่างสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคน

การสันนิษฐาน

หมายถึง การกำหนดความหมายที่อยู่เบื้องหลังคำตอบของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะมีความคิด "นึกเอาเองว่า" (tacit assume) ผู้ถูกสัมภาษณ์หมายความว่าอย่างไร ซึ่งโดยแท้จริงแล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์จะตัดความหมายจากความคิดที่ค่อนข้างแตกต่างกับผู้สัมภาษณ์ที่ดีความ ดังที่ Garfinkel ได้เสนอว่า ผู้สัมภาษณ์ส่วนมาก โดยแท้จริงอาจไม่เข้าใจอย่างเพียงพอต่อคำตอบที่ได้รับ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบถึงความหมายที่อยู่เบื้องหลังของคำตอบ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะคิดว่าผู้ที่ตนพูดคุยด้วย เข้าใจความหมายของคำถามต่าง ๆ ที่ตนเองใช้ เช่นเดียวกับที่ตนเองเข้าใจ

---

³Norman K. Denzin, The Research Act. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1989), p.102.

นอกจากนี้การพยายามตรวจสอบความจริงในการสัมภาษณ์อาจทำได้โดยการตรวจทานคำตอบหนึ่งโดยใช้คำถามต่าง ๆ ที่ทำให้ตรวจเช็คได้ว่าการบิดเบือนในบางคำตอบ เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์มักจะบิดเบือนในบางประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติของเขาต่อคำถามใดคำถามหนึ่ง โดยพยายามเลือกตอบให้ตรงกับที่ตนคิดว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้คำถามในการตรวจทานคำตอบโดยสัมภาษณ์ในลักษณะของการพูดคุย ซึ่ง Denzin ได้เสนอแนะว่า ลักษณะการพูดคุย ซึ่งเป็นการสนทนาระหว่างคนสองคนหรือมากกว่า โดยมีจุดสนใจหลักๆ อยู่ที่ประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทั้งหมด โดยผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความสามารถทางสังคมหรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีสำหรับเป็นพื้นฐานของการสัมภาษณ์เข้าอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลาย ๆ ด้าน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ใช้แรงงานโดยจำแนกประเภทของผู้ถูกศึกษาดังนี้

1. หน่วยงานของรัฐบาล

หน่วยงานของรัฐบาลมีหน้าที่โดยตรงในประเด็นการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานหลัก 4 แห่งคือ

- กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- กองตรวจความปลอดภัย กรมสวัสดิการแรงงาน กระทรวงมหาดไทย
- สถาบันพัฒนาสภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน กรมสวัสดิการแรงงาน กระทรวงมหาดไทย
- สถาบันเวชศาสตร์อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม

2. หน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านความปลอดภัยผู้ใช้แรงงาน ได้แก่ มูลนิธิเพื่อนหญิง

3. ผู้ใช้แรงงานที่เคยประสบอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทอผ้า จำนวน 15 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของระเบียบวิธีการศึกษา Denzin โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ขั้นตอนด้วยกัน คือ⁴

1. การสร้างนิยามปรากฏการณ์ที่ต้องการอธิบายอย่างคร่าว ๆ (rough definition)
2. การสร้างการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงสมมติฐาน (hypothetical explanation)
3. ทำการศึกษาเชิงประจักษ์ตามสมมติฐานวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือสมมติฐานที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ตามกรณีนั้น ๆ
4. หากสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ต้องสร้างสมมติฐานชั้นใหม่หรือไม่ก็นิยามปรากฏการณ์ที่อธิบายใหม่แล้วตัดกรณีศึกษาทิ้งไป
5. ในทางปฏิบัติสมมติฐานที่สร้างขึ้นอาจบรรลุได้หลังจากการตรวจสอบกรณีศึกษาหนึ่งๆ แล้ว แต่หากพบกรณีที่ขัดแย้งกับการอธิบายก็ต้องสร้างข้อ เสนอและการอธิบายขึ้นมาใหม่
6. การตรวจสอบกรณีศึกษา การนิยามปรากฏการณ์ใหม่ และการสร้างสมมติฐานที่ใช้ในการอธิบาย ยังดำเนินต่อไปจนกระทั่งความสัมพันธ์ที่มีลักษณะทั่วไปดำรงอยู่อย่างแน่นอนและสามารถยอมรับ โดยกรณีขัดแย้งที่ค้นพบในแต่ละกรณีถูกนำมาใช้ในการสร้างข้อ เสนอใหม่

